

การพัฒนาอุตสาหกรรมให้อยู่ ร่วมกันอย่างยั่งยืน

โดย : ชงชัย อินทรานุกร ณ อยุธา

ที่ปรึกษา สถาบันเหล็กและเหล็กกล้าแห่งประเทศไทย

ความสำคัญของภาคอุตสาหกรรม

GROSS DOMESTIC PRODUCT (2008 - 2009)

Million Baht

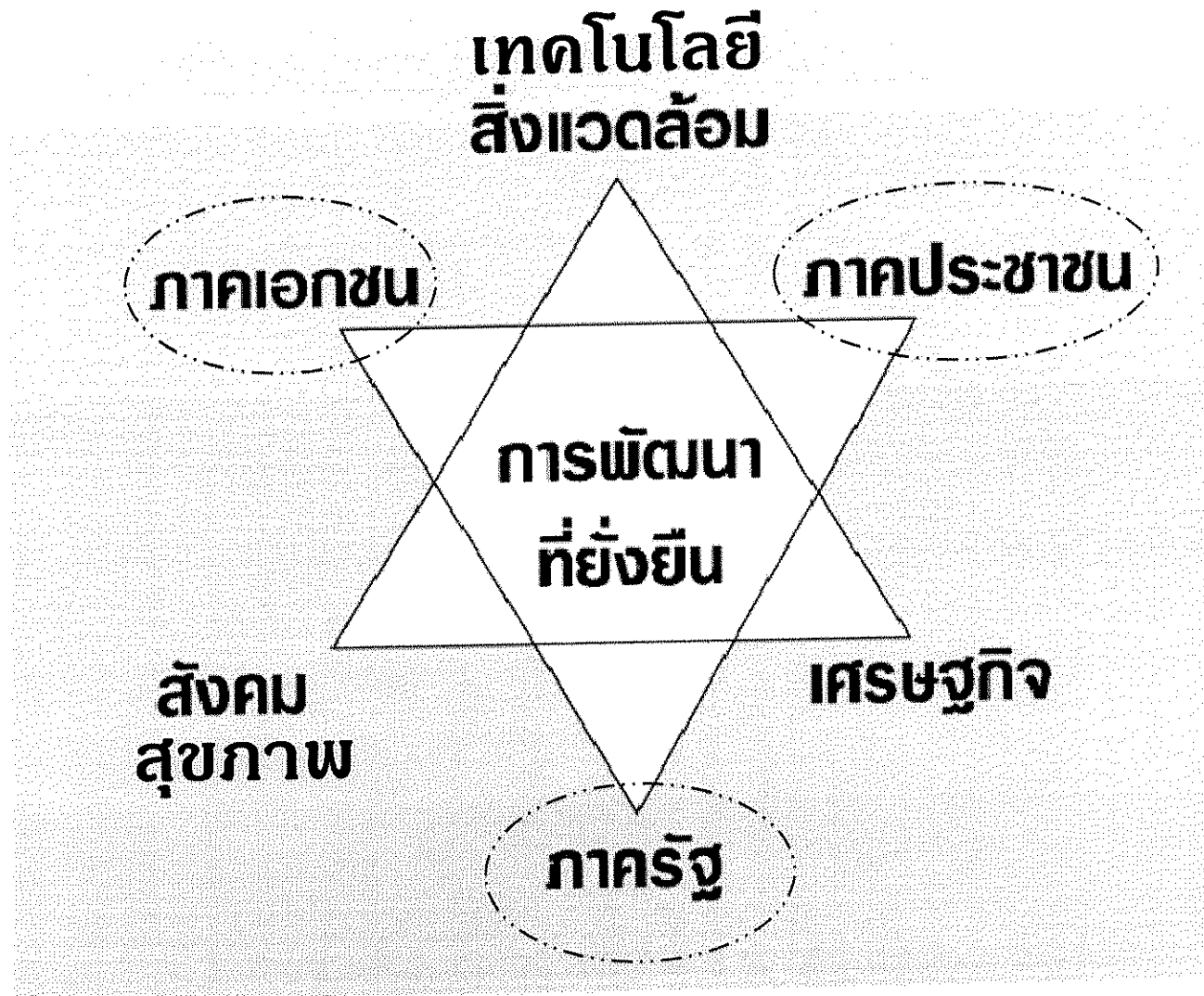
	2008					2009		
	Q1	Q2	Q3	Q4	Total	Q1	Q2	Total
Manufacturing	460,922	437,290	437,968	417,283	1,753,463	394,621	400,769	795,390
Agriculture	95,689	84,249	79,503	129,684	389,125	98,968	81,934	180,902
Trade & Service	423,681	399,792	406,681	389,046	1,619,200	405,518	387,627	793,145
Others	149,179	153,099	156,527	149,463	608,268	149,919	151,880	301,799
	1,129,471	1,074,430	1,080,679	1,085,476	4,370,056	1,049,026	1,022,210	2,071,236

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ปัญหาและสถานการณ์ปัจจุบัน

1. ไม่ได้รับการยอมรับจากชุมชนข้อขัดแย้งในสังคม
2. ภาพลักษณ์ที่ไม่ดี: ผู้ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม
3. เกิดคำถามจากสังคม (นักวิชาการ, สื่อมวลชน, NGO) ดุลยภาพการพัฒนาถูกต้องทางหรือไม่ (พัฒนา V.S. สิ่งแวดล้อม)
4. ปัญหาความไม่พร้อมในการใช้กฎหมายตามมาตรา 67

เป้าหมายสำคัญของการพัฒนาอุตสาหกรรม

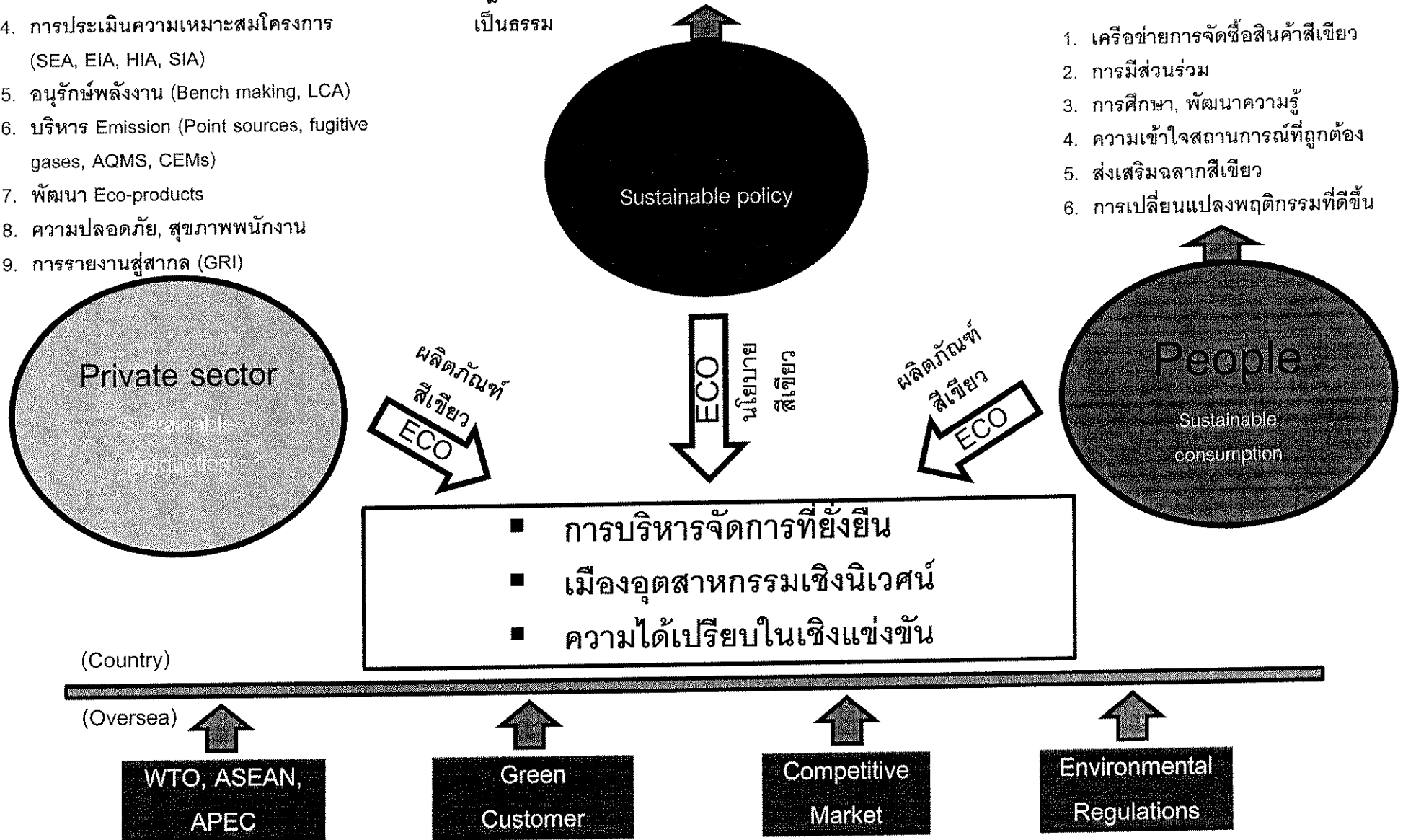
เป้าหมาย: การอยู่ร่วมกับชุมชนได้อย่างสันติสุข, ภาพลักษณ์ที่ดี, การยอมรับจากชุมชน

กรอบแนวคิดของการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1. การจัดการความเสี่ยง, อาชีวอนามัย, ความปลอดภัย
2. เทคโนโลยีสะอาด (3R, zero waste)
3. ระบบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม (ISO 14001)
4. การประเมินความเหมาะสมโครงการ (SEA, EIA, HIA, SIA)
5. อนุรักษ์พลังงาน (Bench making, LCA)
6. บริหาร Emission (Point sources, fugitive gases, AQMS, CEMs)
7. พัฒนา Eco-products
8. ความปลอดภัย, สุขภาพพนักงาน
9. การรายงานสู่สากล (GRI)

1. การจัดซื้อโปร่งใส, สีเขียว
2. นโยบายสาธารณะที่ดี
3. สร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง
4. กฎหมายข้อกำหนดทันสมัย, เป็นธรรม
5. การกระจายอำนาจ
6. ระบบฐานข้อมูลที่เป็นเอกภาพ
7. ความรับผิดชอบต่อสังคม

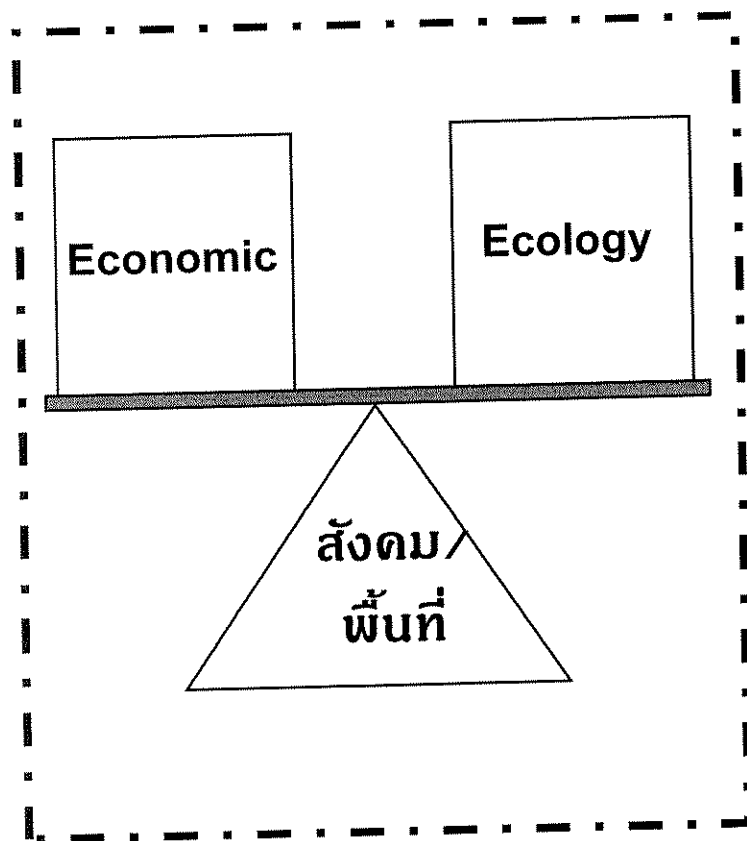
1. เครือข่ายการจัดซื้อสินค้าสีเขียว
2. การมีส่วนร่วม
3. การศึกษา, พัฒนาความรู้
4. ความเข้าใจสถานการณ์ที่ถูกต้อง
5. ส่งเสริมฉลากสีเขียว
6. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีขึ้น

การผลิตที่ยั่งยืน

“อุตสาหกรรมนิเวศน์”

(Eco Industrial Town: Economy & Ecology)

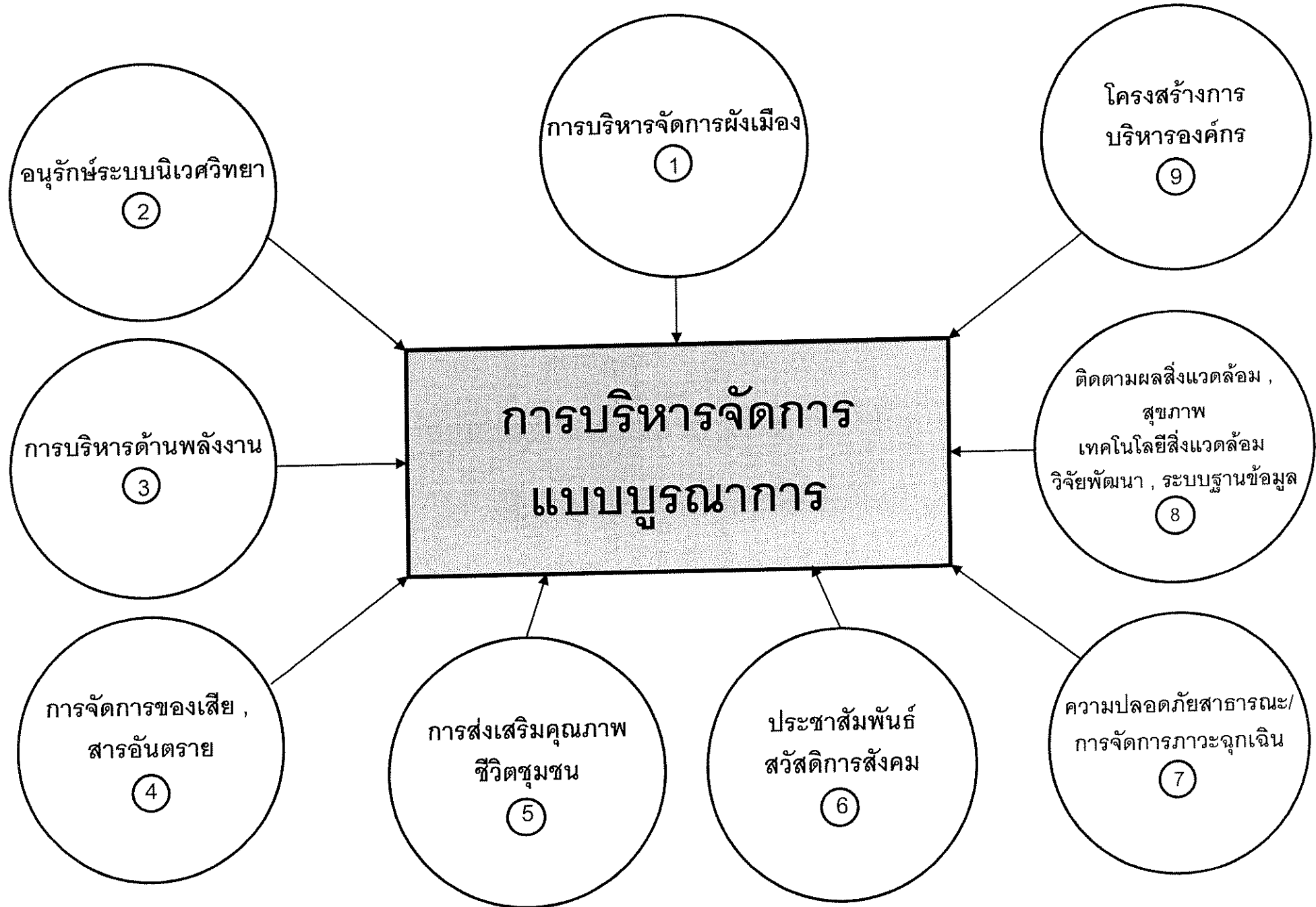

- พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมให้เติบโตไปพร้อมกันทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
- การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่
- ภาครัฐกำหนดนโยบายที่ชัดเจนให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน
- การใช้ภาคอุตสาหกรรมเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาแบบยั่งยืน

เมืองหรือชุมชนอยู่ดีมีสุข
(Happiness Society)

องค์ประกอบหลักของเมืองอุตสาหกรรมนิเวศน์

บทบาทหน้าที่ของภาคีที่เกี่ยวข้อง

(1) ภาครัฐส่วนกลาง

- กำหนดนโยบายในการพัฒนา Eco- Industrial Town
- อำนวยความสะดวก พัฒนาองค์ความรู้ และกำหนดกติกาเพื่อสร้างความยุติธรรมระหว่างภาคการผลิตและชุมชน
- กำหนดมาตรการเพื่อสร้างแรงจูงใจในการขับเคลื่อนการพัฒนาสู่ความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ
- สนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินการพัฒนาสู่ความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ โดยเฉพาะประเด็นการลงทุนเกี่ยวกับระบบสาธารณูปโภคที่จำเป็นครอบคลุมทั้งระบบโครงสร้างพื้นฐาน ระบบการจัดการ น้ำบำบัดและกำจัดมลพิษส่วนกลาง
- ติดตามวัดผลความก้าวหน้าการดำเนินงาน รายงานผล อุปสรรคปัญหา และเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไขที่เหมาะสมต่อไป

(2) องค์การส่วนท้องถิ่น

- ดำเนินงานตามนโยบายจากหน่วยงานส่วนกลาง
- พัฒนาองค์ความรู้และศักยภาพของบุคลากรทางด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อการเฝ้าระวัง ติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมและพัฒนาฐานข้อมูลที่เป็นเอกภาพ
- กำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรการจูงใจ พร้อมให้มีการบังคับใช้อย่างเข้มงวด
- สนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาสู่ความเป็นเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศในด้านโครงสร้างพื้นฐานและระบบการจัดการมลพิษส่วนกลาง
- ประสานความร่วมมือของทุกภาคส่วนในทุกระดับให้มีความก้าวหน้าในการดำเนินงาน

(3) ภาคธุรกิจอุตสาหกรรม

- มีบทบาทสำคัญในการให้การสนับสนุนการจัดตั้งเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ
- พัฒนาระบบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐาน
- ประยุกต์ใช้หลักการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Clean and Green) ร่วมกับการปรับปรุงประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง
- ลงทุนและปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด
- บำบัดและกำจัดของเสียที่เกิดขึ้นให้เป็นไปตามมาตรฐานหรือดีกว่ามาตรฐานกำหนด
- กำหนดวิธีการที่มีศักยภาพในการผลักดันให้เกิดการหมุนเวียนการใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
- มีบทบาทสำคัญในการผลักดันการสร้างเครือข่ายสังคมรีไซเคิล (Recycling Society) และสังคมคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Society)

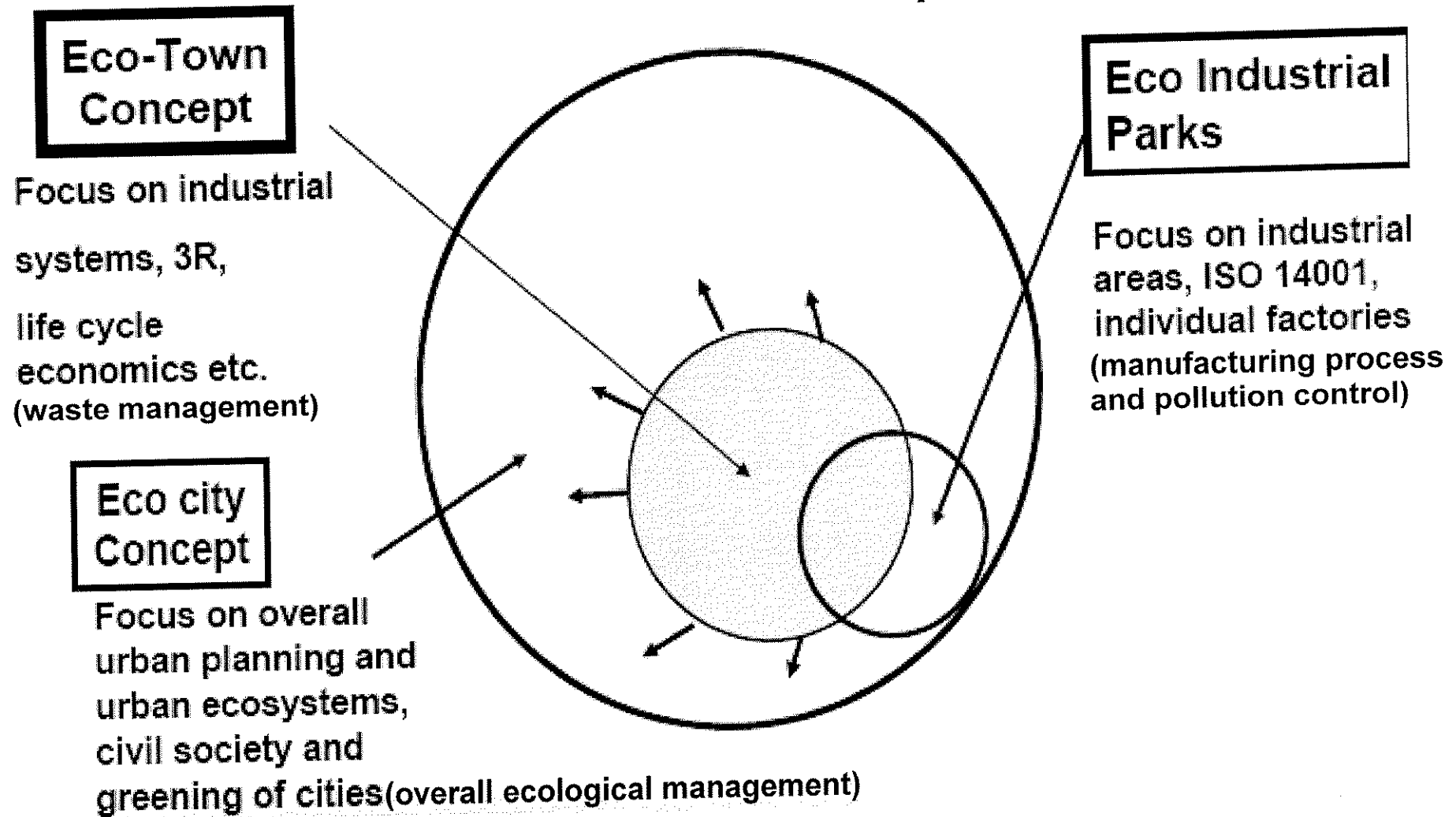
(4) ชุมชนท้องถิ่น/องค์กรอิสระ

- มีส่วนร่วมในการพัฒนา สร้างความเข้มแข็งโดยการสร้างประชาคมและเครือข่ายในระดับพื้นที่
- เข้าใจถึงผลประโยชน์ที่ยั่งยืนของการพัฒนา พร้อมมีทัศนคติเชิงบวก
- มีส่วนร่วมกำหนดมาตรการหรือวางแผนการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในเชิงพื้นที่
- มีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง ติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- ติดตามและประเมินผล พร้อมให้ข้อคิดเห็นต่อการบริหารจัดการมลพิษในเชิงพื้นที่

(5) สถาบันการศึกษาวิจัยและมหาวิทยาลัย

- ค้นคว้าและพัฒนา เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ๆ
- พัฒนาระบบการเฝ้าระวัง ติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ
- พัฒนาศักยภาพและองค์ความรู้ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด Eco-Town ของญี่ปุ่น

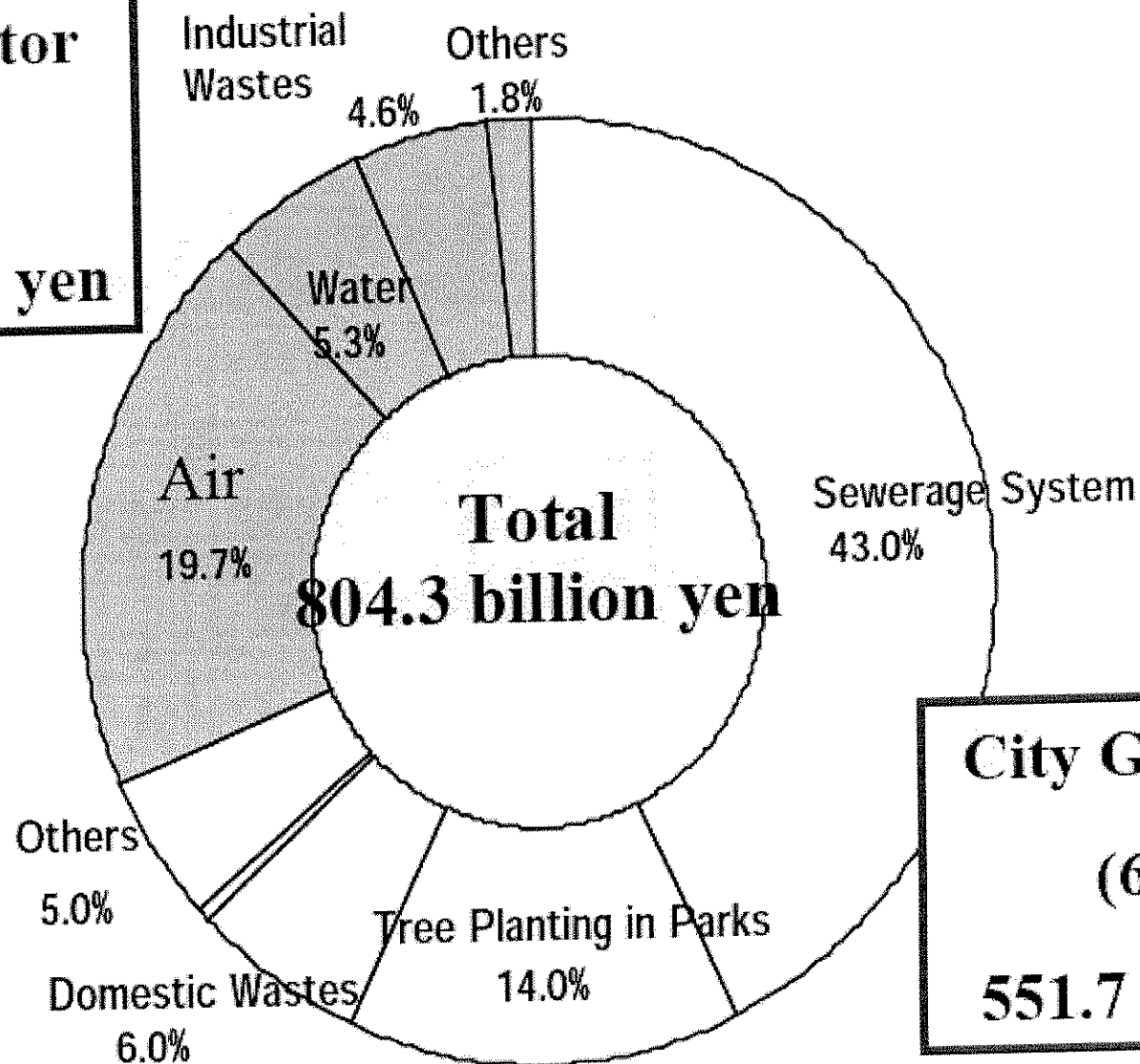

(ที่มา: "Eco-Towns in Japan" Global Environment Centre Foundation, June 2005.)

Invested Budget for Environmental Pollution Control in Kitakyushu City

(1972~1991)

Private Sector
(31.4%)
252.6 billion yen

City Government
(68.6%)
551.7 billion yen

Total
804.3 billion yen

กลไกการขับเคลื่อนสู่ Eco-Industrial Town ของประเทศไทย

รัฐบาล

คณะกรรมการพัฒนาอุตสาหกรรมและชุมชนอย่างยั่งยืน

สภาพัฒนฯ

กระทรวงอุตสาหกรรม

การตรวจสอบ อนุมัติโครงการ และการให้งบประมาณสนับสนุน

กระทรวงทรัพยากรฯ

โครงการเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ (Eco-Industrial Town)

- การวางระบบบริหารจัดการ
- ระบบสาธารณูปโภค
- ระบบบำบัดและกำจัดมลพิษ
- ส่วนกลาง
- สถาบันต้นคว้าและวิจัย

- การพัฒนากระบวนการผลิตและปล่อยมลภาวะของโรงงาน
- 3Rs
- CSR
- ฯลฯ เงินลงทุนในการพัฒนาประสิทธิภาพ

- องค์กรความรู้
- การมีส่วนร่วม
- การบริโภคสีเขียว
- การศึกษาวิจัย
- ฯลฯ

หน่วยงานท้องถิ่น

การสนับสนุนงบประมาณ

เอกชน

เอกชน

ภาคประชาชน (NGO, สถาบันการศึกษา, นักวิชาการ)

การมีส่วนร่วม

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

แผนดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 1 ตั้งคณะกรรมการศึกษาความเป็นได้ของการพัฒนาเมือง
อุตสาหกรรมเชิงนิเวศน์

- กระทรวงอุตสาหกรรม (เจ้าของโครงการ)
- ผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรรมการ)
- ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรรมการ)
- ผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรรมการ)
- ผู้แทนสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (กรรมการ)
- ผู้แทนชุมชน / NGO (กรรมการ)
- คณะผู้เชี่ยวชาญ (ผังเมือง, การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม)
- ผู้แทนสภาอุตสาหกรรม
- อื่นๆ

หมายเหตุ: ระยอง (มาบตาพุด) ควรเป็นโครงการนำร่อง

แผนดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาความเป็นได้

- ศึกษารูปแบบเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศน์เบื้องต้น เพื่อใช้เป็นแนวทางกำหนด TOR
- ร่าง TOR เนื้อหาสาระควรประกอบด้วย
 - 1) ประชาสัมพันธ์, การมีส่วนร่วม
 - 2) ศึกษาองค์ประกอบความเป็นเมืองเชิงนิเวศน์และการพัฒนายั่งยืน
 - 3) บทบาทของรัฐบาลกลาง/ ท้องถิ่น, บทบาทของชุมชน, บทบาทของภาคอุตสาหกรรม, บทบาทของสถาบันการศึกษา
 - 4) โครงสร้างการบริหารแบบบูรณาการ, การเปลี่ยนแปลงกฎหมาย
 - 5) การจัดสรรงบประมาณ, โครงการและ priority แผนดำเนินการ, แผนปฏิบัติการ
- ตั้งงบประมาณ เพื่อว่าจ้างที่ปรึกษา
- ดำเนินการว่าจ้างที่ปรึกษาอย่างมีส่วนร่วมกับประชาชน

แผนดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 3 นำผลการศึกษาเสนอต่อรัฐบาล เนื้อหาสาระควรประกอบด้วย

- องค์ประกอบเหมาะสมของเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศน์ และการบริหารจัดการแต่ละองค์ประกอบอย่างเป็นรูปธรรม
- รูปแบบโครงสร้างการบริหารเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศน์
- ประโยชน์ / ความสัมฤทธิ์ผลที่หวัง / เป้า (Target)
- ประเด็นกฎหมาย / การแก้ไขกฎหมาย (องค์กร, ที่มาของงบประมาณ, ภาษี ฯลฯ)
- สรุปโครงการและ priority ในการดำเนินการ
- แผนดำเนินการ, การวางแผนงบประมาณ
- แผนปฏิบัติการ, แผนเร่งด่วน, กำหนดการของแผนปฏิบัติการ, งบประมาณที่จะใช้
- อื่นๆ

แผนดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการสร้างเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศน์

- การจัดตั้งองค์การบริหารเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศน์
- แผนบุคลากร, การจัดตั้งสำนักงาน
- การดำเนินการเปลี่ยนแปลงกฎหมายต่าง ๆ
- จัดระบบยุทธศาสตร์การดำเนินการโครงการต่าง ๆ, priority และแผนการขับเคลื่อน (Action plan)
- การจัดสรรงบประมาณ
- ลงมือปฏิบัติการ (Action)

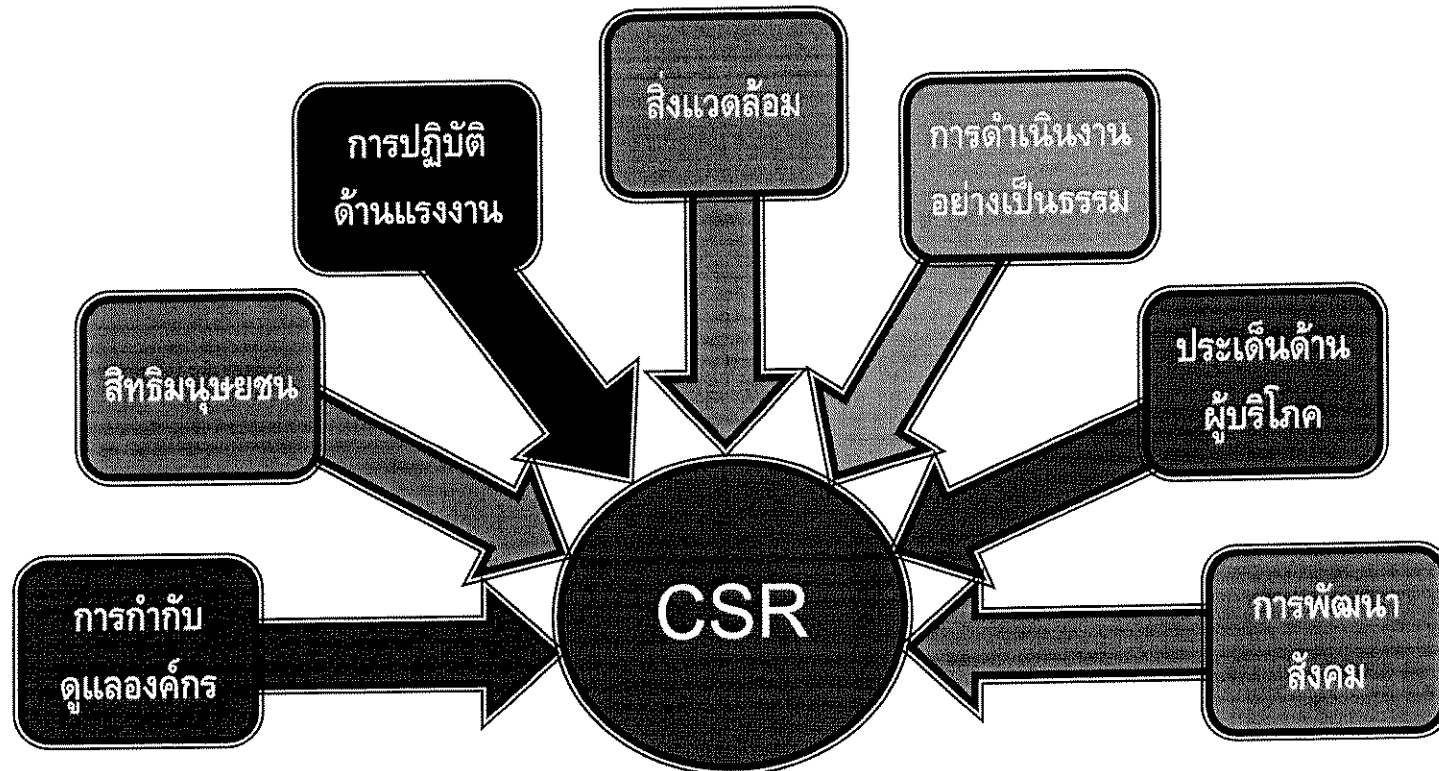
การดำเนินการในระยะเร่งด่วน

- แนว CSR
- ประชาสัมพันธ์เชิงรุก

เครื่องมือสำคัญสำหรับอุตสาหกรรมไทย...สู่อุตสาหกรรมนิเวศน์

- ขั้นพื้นฐาน
- การปฏิบัติตามกฎหมาย (มลพิษน้ำ อากาศ กากอุตสาหกรรม)
 - ISO14001, 3Rs, Zero emission

ขั้นสูง การดำเนินธุรกิจด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมครอบคลุม 7 ด้าน

ประชาสัมพันธ์เชิงรุก

1. Fact finding team
 - 1.1 Environmental regulation compliance record
 - 1.2 Risk management and pollution control facilities
 - 1.3 Environmental management by ISO: 14001
 - 1.4 Environmental quality monitoring facility and record
 - 1.5 Health surveillance record
 - 1.6 VOCs hazards and fugitive gas management
 - 1.7 Pollution control management by IEAT
 - 1.8 Existing town plan, zoning, risk area
2. Stakeholder analysis and dialogue
3. Social contribution program, conservation program
4. PR strategy
 - 4.1 Strong points
 - 4.2 Weak points and remedy plan
 - 4.3 Professional PR agency nomination
 - 4.4 PR map-out and launching program